

Tiedetilan tietokone museon näyttely 20.5 – 31.8.2007:

Mikrotietokoneet 30-vuotta Suomessa

Pioneerien aika

On tulkinnan varaista milloin ensimmäiset mikrotietokoneet tulivat Suomeen. Maailman ensimmäisenä mikrotietokoneena pidetään yleisesti Edward Robertsin suunnittelemaa Altair 8800 tietokonetta. Kone oli vaikea ohjelmoida kunnes Honeywellin ohjelmoija Paul Allen ja Harvardin opiskelija Bill Gates koodasivat koneeseen sopivan BASIC-tulkin. BASIC-tulkki oli alunperin John G. Kemenyn ja Thomas E. Kurzin käsialaa. Basic tulkin syntymäpäivänä pidetään toukokuun 1. vuonna 1964.

Altairista kiinnostuivat Gatesin ja Allenin lisäksi myös Steven Jobs ja Steve Wozniak, jotka joutuivat perustamaan oman yrityksen, kun mikään merkittävistä yrityksistä (HP, Atari) ei kiinnostunut lelusta nimeltä Apple I. Apple II valmistui vuonna 1977. Apple II tuli pian tämän jälkeen myös Suomeen. Applen seuraava merkittävä julkaisu oli Motorolan 68000 prosessorilla varustettu Macintosh tammikuussa 1984.

Vuonna 1977 esiteltiin Commodoren ensimmäinen henkilökohtainen tietokone, PET (Personal Electronic Transactor). Prosessorina oli MOS Technologiesin 6502. Malli tuli myyntiin myös suomessa. Varsinainen menestystuote oli vuonna 1981 julkistettu Commodore Vic 20 –mikrotietokone. Menestys jatkui Commodore 64-kotitietokoneen myötä. Se tuli markkinoille vuonna 1982.

Mikrotietokoneiden historiasta kerrottaessa unohdetaan usein suomalaiset pioneerit. Ensimmäinen näistä oli Osmo Kainulainen, joka suunnitteli TELMAC rakennussarjan. Se perustui RCA 1802-suorittimelle. Telercas Telmac 1800 mikrotietokone esiteltiin lokakuussa 1977. Telmac-tietokoneita myytiin kaikkiaan noin 2000 kappaletta, joista puolet meni ulkomaille. Telmacit olivat se lähtölaukaus suomessa, josta mikrokauden voi laskea alkavan. Rakennussarjan seuraajaksi tuli Telmac 600 oli suomessa suunniteltu ja valmistettu kotitietokone. Sen valmistus alkoi vuonna 1982.

Ruotsalaisyritykset Scandia Metric AB ja Dataindustrier AB (DIAB), päättivät rakentaa ruotsalaista tekoa olevan mikrotietokoneen. Tämä tapahtui vuonna 1978 ja siinä oli Zilogin Z80 prosessori. Ensimmäinen ABC (Advanced Basic Computer) valmistui elokuussa samana vuonna. Suomessa ABC80 edusti Scandia Metricin sisaryhtiö Finn Metric ja sitä myytiin kouluihin ja yrityksiin. ABC80 seuraajaksi tuli 1980 julkistettu ABC800.

Atari ST ja Amiga kuuluvat myös myöhään syntyneisiin omaperäisiin tietokoneisiin. Edellinen julkaistiin 1985 ja jälkimmäinen 1986. Kumpikin oli kotiin ja pelaamiseen tarkoitettuja tietokoneita.

Globalisoituminen alkaa

Nokia Data valmisti 1980-luvun alusta alkaen yrityskäyttöön tarkoitettuja pöytätietokoneita. Sarjan ensimmäinen konemalli MikroMikko 1 julkistettiin Mikonpäivänä 29. syyskuuta 1981. Siinä oli CP/M käyttöjärjestelmä ja Intelin 8085 prosessori. Seuraavassa mallissa Mikromikko 2:ssa vuodelta 1983 oli MS-DOS käyttöjärjestelmä.

Standardiksi 1980-luvun alussa muotoutui Digital Researchin CP/M-käyttöjärjestelmä, joka tuki 64 kilotavun keskusmuistia ja oli tehty 8-bittiselle Zilogin Z80-prosessorille. Microsoftin MS-Basicia käyttivät koneissaan melkein kaikki mikrovalmistajat. Applen Visicalc-tilukolaskenta ja Wordstar-tekstinkäsittelyohjelma toivat mikrotietokoneet yrityksiin ja kouluihin.

Muutoksen tuulet alkoivat 1980-luvun alussa. Isoilla tietokoneilla maineeseen noussut IBM päätti tehdä mikrotietokoneen. Mikrotietokone koottiin standardiosista ja sai nimen PC. Laite julkistettiin elokuussa 1981. Standardiosat ja Basicistaan kuuluisan Microsoftin suunnittelema MS-DOS käyttöjärjestelmä mullistivat muutamassa vuodessa koko mikrotietokoneellisuuden. IBM PC antoi nimensä kaikille tuleville mikroille - niitä alettiin kutsua nimellä PC. MS-DOS:sta tuli de facto standardi käyttöjärjestelmä.

IBM PC:stä alkoi globalisoitunut tietokoneiden rakentamisen aikakausi. Kansalliset projektit päättyivät tai kaatuivat ja tietokoneiden suunnittelu ja valmistus eriytyi - valmistus siirtyi halvan työvoiman maihin. Samalla tietokoneista tuli kehittyneissä maissa jokaisen kansalaisen mahdollisuus.

Tiedetilan yhteystiedot:

Alkulantie 265,
42930 Katajamäki (Keuruu, Pihlajavesi)
puh.+358 41 4603491, Skype: tiedetila,
email: tiedetila(at)gmail.com
62° 17'33"N 24° 14'17"E
www.tiedetila.fi